

Kerényi Tamás

NEM DUGHATSZ MEG MINDEN SAJTBOLTOT

Rajtunk vastag pulóver

Reggel nyolckor az utcán, rajtunk vastag pulóver, derékra kötött esőkabát. A messzi Európában állítólag javában dühöng a kánikula, de ez itt most Angliában nehezen hihető. Vállamon kettőre nőtt a hátizsák, a gyerek pár méterig bírta, én persze fel se veszem. Ekkor még nem tudom, mennyi bonyodalmat fog ez okozni a későbbiek során. Az olvasó megnyugtató véget azért ideírom, térdem azóta egészen meggyógyult, már ahogy az ötvenévesen rendben lehet.

A Nagy Terv szerint vonattal utazunk Bristolból Magyarországra, aztán onnan két hét múlva haza. A „haza” fogalma megváltozott, és számomra nehezen értelmezhető. Eredetileg, mint minden normális ember, repülővel mentünk volna, de annyira elszaladtak az árak, feleségem húzott egy merészet, legyen akkor vasút! Ebből a végére már egy egyhetes európai kanyargás kerekedett, de azt gondoltuk, a gyerekeknek jót fog tenni. Ahogy azt Gábor Kálmán, tanárom a szociológia szakon, Sziget fesztiválos kérdőívének egyik sorában megfogalmazta, és azóta családi szállóigénné vált: „Megismerni más életformákat.”

London, Paddington pályaudvar. Sietősen ki a gyorsból, be a föld alá. Sose utaztam még ezen a metróon, lenyűgöz, hogy egy app segítségével simán használhatom a bankkártyámat jegy gyanánt. Lehet, hogy otthon is ez van, de én már semmit se tudok a jelen Magyarországról, számomra csak a múlt él. Az ősrög „mind the gap” szól minden állomásnál, ez az, amit a bemondó halála után a lakosság visszakövetelt. Most látni csak, városunk, Bristol mennyire álmos porfészek Londonhoz képest, a tömeg, a méretek, a turisták, a mindenféle színű és formájú lakói, földöntúli, futurisztikus a nyüzsgés, mintha csak a Szárnyas Fejvadászban volnánk. A King's Cross állomásnál jövünk fel, a Harry Potter 9¾ vágánya valahol erre kell legyen, szóval kötelező megnézni. Szerencsére gyerekeink már elég nagyok ahhoz, hogy ne okozzon nekik törést, igazából nem is létezik, mert csak egy félig

falban eltűnő szobrot látni, de a végén letudják azzal, hogy ha itt nem, de a könyvben mégiscsak valóság.

Át a Hyde parkon, a hely két dolog miatt fontos, egy óriási és valóban használható zöld terület a város közepén, a pesti kosz, szemét, eldobált üvegek, részegek, üvöltöző emberek helyett. A másik, hogy itt található a „speech corner”, ahol bárki beszélhet bármiről, ami az internet kora előtt rendkívül fontos volt. Erre írta Aczél György annak idején, a beszédes című *Egy elmaradt vita helyett* könyvében, mit nekünk Anglia, bezzeg egész Magyarország egy Hyde park. A harmadik pedig, hogy itt volt a Rolling Stones 69-es koncertje Brian Jones halála után, amiről az a legendás filmfelvétel fennmaradt. A terület a Buckingham-palotához fut ki, még sose látták a lányok, pedig bent lakik a királynő, aki annak ellenére, hogy meghalt, még mindig itt van. Roald Dahl *BFG (Barátságos óriás)* könyvében szerepel egy jelenet, amikor a főhős II. Erzsébettel teázik. Lányom annak idején írt is egy levelet az uralkodónak, meghívná hozzánk egy csészére, aki kedves hangú válaszban közölte (vagy a titkársága, de ki tudja ezt igazán): köszöni szépen, bokros teendői miatt mégse tud eljönni. Ezt a borítékot azóta féltve őrizzuk.

Innen a St. Pancras állomás, ahonnan indul a brüsszeli gyors. A csarnokban valaki zongorán játszik, mellette a csomagja, szintén utazó tehát. Állunk a sorban a több száz vasútra várakozó mögött, egy lány kilép, odasétál a zenélőhöz, énekelni kezd, megint mások ezt a jelenetet videózzák, a végén felhangzik a tömeg felől a taps. Ilyen tehát valóban létezik, nem csak a filmekben! A sor hirtelen meglódul, átesünk a csomag- és útlevelellenőrzésen, és máris Franciaországban vagyunk, pedig igazából London közepén még mindig, a föld alatt.

A vonat nem e világi sebességgel száguld, néha 300 km-rel, egyenesen azt hiszem, repülőn ülök, fejemben ugyanaz a furcsa és kellemetlen vibrálás. Az egyik hosszú alagútnál jövünk rá, ez már maga A Csatorna. A hipersebesség előnye: hamarabb ott lenni, mint Pestről a Balaton, ami azért elég komoly. Brüsszel érezhetően melegebb Angliánál, a pulóver lekerül, de a hírek szerint Pesten negyven, tehát ott a végítélet, hál'isten a Dunaparra megyünk. Itt csak gyors átszállás, gyorsan el a Pisilős kisfiúhoz, régen közként üzemelt, ami felettébb furcsa kérdéseket vet fel a középkort illetően. Eszembe jut az elmélet, hogy az utazás, a távoli tájak, nevezetességek felkeresése a régi zarándoklatok maradványa. Itt is, mint akkor, a csodatévő szentből szeretnénk egy darabot birtokolni, megfogni, átélni, hogy annak varázsereje belénk szálljon. Sajnos nem találok sehohol olvastam ezt, ren-

geteg dologgal vagyok így, de legalább kevésbé zavar, ha valami ötletet ellopok, és a sajátomként mutatom be. Amúgy is ez a posztmodern.

Brugge-ben egy padon, túl a Stoofvlees frieten (marhahús flamand módra), köretnek a híres hasáburgonya, amit nem is a franciák, hanem a belgák találtak ki. Szintén lement pár waffle is, ami megint helyi dolog. Az egész várost belengi ennek a két ételnek az összefonódó illata, mintha az ember egy édességboltban járna. Körülöttünk mindenhol holland beszéd, ez itt Flandria, az ország másik fele pedig a vallon, ami pedig inkább francia. Éles az ellentét, utálják is egymást rendesen, állandóan felreppen a hír, szét fog-nak válni, de aztán maradnak mégis. Bár a Brexit óta, amit volt szerencsénk a helyszínen végigélni, már bármit el tudok képzelni. A főtéren szállunk meg, egy egészen elvarázsolt szobában, a szálloda legfelső szintjén. Olyan, mintha száz éve nem nyúltak volna hozzá, egyetlen nagy helyiségből áll, ami csak a miénk, körben üres polcok, csak imitt-amott árválkodik egy eldőlő könyv. Az egyik falnál papi szószékre emlékeztető építmény, hatalmas festmény lóg ágyunk mellett, a tapéta rikító vörös, óriási belmagasság. Kata állítja, hogy valami elírás miatt kaptuk meg ilyen olcsón, mert ez leginkább egy milliomos lakosztályára emlékeztet, aki a sok kokain miatt hagyta leromlani a berendezést. Alattunk a főtéren konflisok, visszhangzó lópaták, az éttermek teraszai tömve a hangos turistákkal, a templom nyomasztóan kondul. Mégis 11 körül hirtelen néma lesz minden, én megiszom az utolsó Leffét. Imádom Nyugat-Európát, és csendrendeleteit.

Fáradt lábam megbotlik a járdán

A Szent vér bazilikát Brugge-ben a google maps-szal találom meg. Telefon a magasban, mint kereszt, így járjuk az utcákat. Márai egyik nem megfelelően értékelt könyve ír le hasonlót, a *San Gennaro vére*, ahol az ereklyét évente egyszer körbehordozzák a városon, ami aztán hirtelen cseppfolyóssá válik. Itt viszont, legalábbis a legenda szerint, a nedv egyenesen Jézustól származik, egy keresztes vitéz hozta a Szentföldről. A templomot a XII. században emelték, valószínűleg ez teszi azt, hogy kívülről meg nem mondaná senki, mi van bent, sima kereskedőháznak gondolja az ember, csak a nagy tömeg árulkodik arról, hogy itt valami fontos lapul. Utolsó szippantás a teret belengő waffle-sültkrumpli illatából, máris belépünk a tömjén illatú félhomályba. Fáradt lábam megbotlik a járdán, ahogy a pesti nóta mondja. Kanyargós márványlépcső vezet felfelé, a lábujjainak, ami egyre rosszabb, nem igazán tesz jót, hogy bakancsom nagyon bizonytalanul teljesít a simára

koptatott fokokon. Lehet, az lesz a vége, térden csúsza érkezem, mint egy igazi zarándok? Csakhogy vissza én rosszabb állapotban leszek, nem lelek gyógyulást. Bent egy kicsiny templomot találunk, hosszú sorban kígyózik a tömeg egy távoli emelvény felé, ahol idős, szigorú tekintetű nő áll, a kezét valami csillogó tartályon nyugtatva. Sajnos nem lehet fényképezni, és anynyian vannak, hogy vaku nélkül sem merem megpróbálni. Egy egészen apró fiolát pillantunk meg, amiben valami repedezett, barna, száraz krém pihen. Ez volna a Szent Gyolcs, amely felszívta az Isteni folyadékot. Előzőleg ki-figyeltük, mennyi ideig szemlélődik egy hívő, megpróbálok áhítatos arcot vágni, és a másodperceket számolom. Lányom ragaszkodik hozzám, tegyük a perselybe adományt, mondom neki, olyat tegyen, amit úgyse tudunk felhasználni. Végül román lejt pottyantunk be, ki tudja, honnan szereztük, az is csörög. Kifelé a gyerek gyertyát gyújt halottaink emlékére, ezen úgy meghatódom, hogy gyorsan elindulok az ajtóhoz, de a gyilkos lépcső utamat állja. Igazán törődött utazóvá lényegülök át, ahogy lassan, lépésről lépésre botorkálok lefelé, lehajtott fejjel.

Nem dughatsz meg minden sajtoltot

Sodade, sodade, súgom oda a jóképű kávési fiúnak Párizs kisebbik szigetén, az Île Saint Louison egy kávéházban. Látja, ezúttal értő közönségre akadt, visszamosolyog, felhangosítja a zenét, és átnyújt egy pohár vizet. Már túl vagyok a dupla presszón, kint tombol a kánikula, és még mindig nem hevertem ki a tizenhárom órás ottalvós Bécs–Párizs vonatutat. Családunk úgy büzlik, mint egy fapados hajléktalanszálló, a buszon a tősgyökeres néni is undorodva ült arrébb. Ráadásul Angliában rég megszoktam, hogy harsányan beszélek mindenhol magyarul, úgyse érti senki felkiáltással, így a felháborodás még nagyobb volt, elhúzott száj, lefittyedő ajak, zord gall tekintet. Takarékoskodnunk kell a fehérneművel, és kevés az időnk is, ha elmennénk a szállásra megfürödni, egy csomó látnivaló lemaradna, most egy hónapot muszáj bezsúfolni két napba. A párizsi kávé semmivel sem összehasonlíthatóan varázslatos, még szádhoz sem emeled, máris elvarázsol. A pörkölés hibátlan, az íz karcos, se savanyú vagy keserű, sűrű és erős, mint egy jó novella. Talán ez az a környék, amelyik a leginkább a régi Párizs lehetett, szűk utcák, ódon házak, kevés turista és hangos csend. Az utcán egy kis fa törte át a kockakövet, nyugán fut fel a házra, egyre inkább átöleli, csak az ablaknál vágta egy kis helyet a kilátásnak a boldog lakók. Igyekszem nem a szemközti sajtoltot nézni, családom az imént rángatott el a kirakattól, ők a

padon pihegnek éppen, lungót, gyümölcslevet kortyolgatva. Egy-két fajta mégiscsak belefér, döntöm el, elvégre férfi vagyok, felállok, rátapasztom arcom az üvegre, és újramezdődik a pornófilmeket megszegyenítő műsor. Bent számtalan állagú és formájú sajt, egyikről se hallottam még, típusuk is talány, feltűnő a kecskéből és juhból készültek magas aránya, ez kifinomult és egzotikus ízvilágot sejtet. Amúgy is kecskemániás a család, szóval dupla az öröm. Feleségem egy idő után rám szól az árnyékból, nem dughatsz meg minden sajtoltot, Tamás! Feláll, kezembe adja az Európában legjobban használható bankkártyát, „aztán csak ésszel!”, üzeni a szeme. Bent a leg-erősebbet, legbüdösebbet kérem, lehetőleg legyen francia, finom, elegáns és lehengerlő. Az örült turista szövege meglágyítja a zord árus szívét, netve egy korzikaira mutat, ami már el akarna mászni, de gyorsan rácsap a kezében tartott fadoronggal. Kint neki is látok a falatozásnak, a héj marja a szám, újabb orgazmushullám ér el. A járókelők nagy ívben kikerülnek a bűzöl-gő és szemlátomást szétesett hajléktalant, aki valami undorító dolgot zabál. Szégyenkező lányaimra nézek, gyerekek, én élvezni akarom, ami még hátra van, úgylis elmúlik minden. Vegyétek tudomásul, én így haldoklom, eközben számból repked szertesztét Napóleon szülőföldjének esszenciája.

Az irodalom értelme

Kírom a Facebookra: „Ki tudna minket bevinni a Keletiből anyámhoz?”, a bejegyzést nyilvánosra állítom, ennek később hatalmas jelentősége lesz. Ugyan helyismerettel ezúttal még rendelkeznék is, de mostanra fáradtunk ki teljesen, a célszalag előtt esett össze a futó. Két gyerekkel vagyunk, plusz négy hátizsák. Nekem a térdembe már hálni jár a lélek. Először egy, aztán kettő, de volt, mikor három hátizsák lógott a hátamon, elértem határait, nem tudom magamra venni a világ minden súlyát. Szembesültem vele, mennyi az ötven. Hál’isten Kata egy ponton, valahol Antwerpen magasságában kitalálta, tegyük lockerbe dolgaink minden állomáson, enélkül ma nem lennék itt. Robog velünk a gyors, vagyis Magyarországra érve szemlátomást lassul a sebesség. A csatorna alatt az Eurostar 300-zal is, az Amsterdam–Innsbruck 200-at húzott, de ez itt többnyire egy 424-es gőzmozdony szintje. Azért van a csigaságban jó is, országnéző járatnak kiváló. Próbálom kihasználni a látnivalókat, a Hegyeshalom tábláról vicces képet készítek a „Hegye” nélkül. A kávék semmit sem használnak, az is kiderült, nem nekem találták ki a hálófülkét. Az étkezőkocsiban állunk, és mint egy nyári fesztivál második napján, úgy kapaszkodom a pultba. Látom, jelentkezett egy ismer-

retlen, rám is kattint, szívesen bevisz minket, ráadásul ingyen. Megnézem, ki lehet az, van is néhány közös ismerősünk, de mégis felettébb furcsa a dolog. Hangosan mesélem Katának, megbízzunk ebben az idegenben? Azt feleli, az ő női megérzése szerint jó lesz, és amúgy is remek irodalmi nyersanyag lehet a történet. Tudom, most nem látok igazán tisztán, a kimerültség következtében paranoiám a csúcson. De, kiabálom, mi van, ha ez egy örült, és ki akar rabolni minket, annyi csendes ismerősről derült ki, hogy totál elmebeteg. Hátrafordulok megnézni, milyen a kilátás a szemközti ablakból, ekkor a mellettünk álló nő riadtan kapja el tekintetét. Rájövök, itt már érti mindenki, amit mondok. Suhan, vagyis inkább lassan tűnik tova a Magyar Táj. Akác, végeláthatatlan és gigantikus kukoricatáblák, az erdő földje pedig mintha hamuból volna, iszapszínű, és száradt, foszlósan pereg. Kimergünk svarcba cigizni a két kocsi közé, nevetve mesélem az iménti kínos helyzetet. Nem hagy nyugodni a dolog, újra felteszem a kérdést, és ha az út végén, miután átszeltem egész Európát, a Keletiben kell meghalnom, mert egy bolond megkésél? Kata igyekszik csitítani, valaki közben kijön a wc-ből. Szemem sarkából látom, ez ugyanaz, mint az előbb, fejét lehajtva rémülten elsiet. Feltűnnek a város épületei, elsőre Bécs, de mégsem ugyanaz, hanem annak alternatív valósága. Óvatosan szállok le, kímélve a bal lábam. Ismerős a burkolat töredezettsége, a gyanús foltok az aszfalton, és aztán arcon csap Budapest jellegzetes szaga, a benzin, a kosz, a por és az állott, a sosem frissülő meleg levegő elegye. Az épületek falán pereg a festék, kilóg néhány téglá, a tartóvasakról rozsdavirágok kandikálnak. Minden olyan, mintha évtizedek óta nem nyúltak volna hozzá, és valóban, még megvannak a második világháborús golyónyomok sok helyen. Vannak olyan részek, amikhez nem is tanácsos közel menni, de nincs is lezárva, egészen szürreális a látvány egy frissen érkezettnek, nem is tudok hasonlót mondani Európából. Tudod, mondom Katának, van ebben a pusztulásban valami gyerekkori nosztalgia, lehet, nem is tetszene Pest dohos pince- és gázszag nélkül, ami csendesen áramlik a százéves bérházak ajtaján, hogy magával ragadja a járdán gyanútlanul sétálók szívét. Az utcára kiérve hajléktalanok söröznek, mindenhol a régi nagyság árnyéka, mintha magára hagyták volna a régi pompás várat. Ellenben a főhomlokzat frissen felújítva, ahol a papok táncolnak, szakad ki belőlem, de mégis ez milyen szép, próbálom megragadni az élet pozitív végét. A parkolóban ott is áll emberünk, akiről kiderül, hogy egy évekig külföldön élő zenei producer, sokat látott a Facebookon, és az írásaim miatt ingyen visz be minket. Na, ez az irodalom értelme, jelentem ki. Úgy döntök,

megnyitom a pozitív csakrát, és itthon csak a jóra fogok koncentrálni. Biztos vagyok benne, meg is fog találni. Mert ez a csávó, ez egy jel!

Két ampulla Lidocain

Oldalra fordítom fejem, a fehér lepedőre vér gyűl lassan csordogáló cseppekben. Milyen jó lenne most belelátni magamba, hiszen résnyire nyitva a hátam. A nyakcsigolya táján erős kéz matat, remélem, nem csúszik meg a szike, és jön ki a vége a számom. Bár lehet, azt se érezném. „Ez jól benőtte magát az izmok közé, nehezebb kiszedni, mint a másikat”, szólal meg egy hang. Két ampulla lidokain bennem, a tetanuszhoz képest végül is kibírható a szurkálás, bár nem igazán szeretem ezt az anyagot. Egyszer még régen fogvésés miatt kaptam sokat, később elkezdtem zokogni a buszmegállóban. Az orvosi kokainos kalandomat (hét grammot lőttem el), azt most inkább nem is mesélem el, de állítólag az is be volt keverve ezzel, de az olvasó könnyen elképzelheti, milyen véget ért. Hason fekszem, „na, ezt vajon hogyan tudom majd megírni”, mélézok, és azon feszengek, mit mondjak a varratszedésre, mert akkor rég Bristolban leszek. Kiderül, a Dunában a fürdés, aztán a Balaton pláne felejtős, nem ázhat fel a seb, és ha ez nem lenne elég, épp most tér vissza a kánikula. A szépségért szenvedni kell. Két dió nagyságú lipómával élek együtt, évek óta növekednek rajtam. Ezek jóindulatú zsírdaganatok, szóval nagy para nincs, és valóban ötven felett, két gyerek után ugyan már mit is érdekel, milyen vagyok. Egy csomó ember pláne pont azért fizet, hogy ilyenjei legyenek, beültetnek mindenféle implantátumot. A nyaralás egyik programpontja egy magánklinika, mivel Budapesten sokkal olcsóbb megcsináltatni, mint otthon Angliában. És igazán nagy szerencse, hogy a belvárosba kellett jönnöm be érte, nem a halál faszára ki peremkerületbe.

A műtét végén elfog a szédülés, az asszisztens rémültebbnek néz ki nálam. Na, ekkor tényleg megrettenek. Végül nem is merem lefotózni kioperált részeimet, annyira gyenge vagyok. Kint vár Kata, aki aggódva kérdezi, hogy vajon miattad rohángáltak itt fel-alá? A szorítókötéstől alig tudok mozogni, mint egy háborús sérült vánszorgok, taxit kéne hívni, csak aludni és feküdni akarok. Próbaképp sétálunk néhány utcasarkot, nem esem össze. Biztosítom róla, talán túlélem, menjen vissza nyugodtan a fodrászhoz, ahol a gyerekeket hagyta, én mindenképp elmegyek az orosz zsidó irodalom kétkötetes könyvért. Most, hogy összejött Hetényi Zsuzsával a találkozó, biztos nem rakom át. Fáj minden mozdulat, szó se lehet arról, hogy felüljek a buszra. Idült drogoknak nézhetek ki most, ebben van mondjuk gyakorlatom, és legalább

a járókelők széles ívben elkerülnek. Ja igen, és a térdem se virgonc, totál kész vagyok. A Szomory Dezső térnél bizonytalanul készíték egy fotót az emléktábláról, de a toronyig már nem vagyok képes felnézni, húzódik a seb. Maga a találkozó ködösen él bennem, „Te egy hős vagy”, mondja a fordító, történetemet hallva. Bágyadtan bólogatok, lehet, ez mégiscsak sok volt a poézis oltárán, minimum beteges, hogy még most is a könyvek érdekelnek. Nem igazán emlékszem, hogy jutok el végül ifjúságom egykori helyszínére, ahol anyám és örült macskája fogad. Gyorsan kidőlök, ebben több sör és egy Contramal is segít. Anyám érthető módon nem örül a szintetikus opiátnak. Álomba szenderülve hallom, anyám a szomszédban matat. Akkor még nem tudom, nem lesz több találkozó, nem lesz semmi, hogy két hónap múlva már halott, macskája is egy héttel éli túl. Ugyanúgy tudórák végez vele, mint gazdájával. Ezt megírom aztán versben, mi mást is tehetnék?